

Sygn. akt: III AUa 684/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski (spr.)

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2014 r. w Łodzi

sprawy **I. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt: V U 1135/12,

oddala apelację.

Sygn. akt: AUa 684/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni I. G. złożyła 24 września 2012 roku wniosek o emeryturę. We wniosku podała, iż urodziła się (...), nie jest członkiem OFE i pozostaje w stosunku pracy, który rozwiąże po przyznaniu prawa do emerytury.

Do wniosku załączyła świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach potwierdzających wykonywanie takiego zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy w okresach od 9 października 1979 roku do 31 sierpnia 1985 roku i od 2 września 1985 roku do 31 grudnia 2008 roku.

Decyzją z 5 października 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił przyznania prawa do emerytury.

Zdaniem organu rentowego, ubezpieczona na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodniła wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, nadto nie rozwiązała stosunku pracy.

W odwołaniu I. G. zarzucając decyzji błąd w ustaleniach faktycznych oraz merytoryczną błędność, wniosła o zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego od 6 lutego 1983 r. do 14 maja 1983 r. w wymiarze 98 dni w czasie trwania urlopu wychowawczego.

Na rozprawie w dniu 20 lutego 2013 r. ubezpieczona wniosła dodatkowo o zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresów zwolnień lekarskich od 15 lipca 1992 r. do 25 lipca 1992 r. oraz od 4 marca 1998 r. do 6 marca 1998 r.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację przedstawioną w motywach decyzji.

Zaskarżonym wyrokiem wydanym 28 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie.

Wydając zaskarżony wyrok sąd pierwszej instancji za podstawę orzeczenia przyjął następujące ustalenia faktyczne:

I. G., urodzona (...), złożyła 24 września 2012 r. wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawczyni udowodniła staż ubezpieczeniowy wynoszący 20 lat (w tym 15 lat, 11 miesięcy i 15 dni okresów składkowych oraz 4 lata i 15 dni okresów nieskładkowych). Niekwestionowany przez ZUS okres zatrudnienia wnioskodawczyni w warunkach szczególnych wyniósł łącznie 14 lat, 11 miesięcy i 3 dni. ZUS zaliczył do pracy w warunkach szczególnych okresy zatrudnienia: od 9 października 1979 r. do 23 maja 1981 r. w Zespole (...) w K. na stanowisku technika elektroradiologii oraz od 2 września 1985 r. do 31 grudnia 1998 r. w SP ZOZ Szpitalu (...) w O. na stanowisku technika elektroradiologii (z wyłączeniem okresów nieskładkowych od 15 lipca 1992 r. do 25 lipca 1992 r. oraz od 4 marca 1998 r. do 6 marca 1998 r.).

Na dzień złożenia wniosku o emeryturę wnioskodawczyni nie rozwiązała stosunku pracy. Wnioskodawczyni nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego.

W trakcie zatrudnienia w Zespole (...) w K. wnioskodawczyni w okresie od 24 maja 1981 r. do 31 sierpnia 1985 r. przebywała na urlopie wychowawczym. W trakcie zatrudnienia w Szpitalu (...) w O. wnioskodawczyni w okresie od 15 do 25 lipca 1992 r. oraz od 4 do 6 marca 1998 r. przebywała na zwolnieniach lekarskich.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że odwołanie I. G. nie zasługuje na uwzględnienie. Przywołując regulacje zawarte w przepisach art. 32 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Sąd Okręgowy stwierdził, że spór w sprawie sprowadzał się jedynie do ustalenia czy wnioskodawczyni posiada 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych. W kwestii nierozwiązanego przez ubezpieczoną stosunku pracy wskazał, że okoliczność ta, w związku z nowelizacją art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie mogłaby prowadzić do odmowy przyznania jej prawa do emerytury (emerytura mogłaby być przyznana wnioskodawczyni od dnia 1 stycznia 2013 r.). Do stażu pracy w warunkach szczególnych Sąd I instancji zaliczył ubezpieczonej wskazane przez nią okresy zwolnień lekarskich od 15 lipca 1992 r. do 25 lipca 1992 r. oraz od 4 marca 1998 r. do 6 marca 1998 r. jako że są to okresy zasiłku chorobowego w części przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytury i rent oraz o zmianie niektórych ustaw. Zdaniem Sądu Okręgowego nie było natomiast podstaw do zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego od 6 lutego 1983 roku do 14 maja 1983 roku w czasie trwania urlopu wychowawczego. W kwestii tej Sąd I instancji wskazał, że skoro przez pracę w warunkach szczególnych rozumie się wykonywanie takiej pracy, a nie pozostawanie w stosunku pracy, nie ma podstaw do zaliczenia urlopu wychowawczego do pracy w warunkach szczególnych, jeżeli pracownik w czasie tego urlopu jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy w warunkach szczególnych. Fakt ten skutkowało przyjęciem przez Sąd I instancji, że ubezpieczona nie spełnia wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Uwzględnienie w stażu szczególnym okresów zwolnień lekarskich od 15 do 25 lipca 1992 roku oraz od 4 do 6 marca 1998 roku (14 dni) dało ubezpieczonej staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 11 miesięcy i 17 dni, czyli mniej niż wymagane co najmniej 15 lat.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła w całości apelacją ubezpieczona wnosząc o jego zmianę i przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku .

Apelująca zarzuciła wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poprzez błędne przyjęcie, że okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego nie zalicza się do pracy w szczególnych warunkach. W ocenie apelującej nie ma uzasadnienia interpretacja prawna dokonana przez Sąd I instancji, zgodnie z którą okres pobierania zasiłku macierzyńskiego od 6 lutego 1983 r. do 14 maja 1983 r. w trakcie urlopu wychowawczego nie powinien być wliczany do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Zdaniem skarżącej zaliczenie okresu pobierania przez nią zasiłku macierzyńskiego, bez względu na to czy było to w czasie urlopu wychowawczego, winno nastąpić zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu pracowników i ich rodzin. Zarzuciła, że Sąd Okręgowy oddalając jej odwołanie nie wskazał szczególnego przepisu według którego emerytura przyznawana za prace w warunkach szczególnych miałaby pomijać w kwalifikowanym stażu emerytalnym okresy pobierania zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego w czasie urlopu wychowawczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie zarówno w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy jak i treści obowiązujących przepisów prawa. Ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji niekwestionowane na etapie postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny traktuje jako własne, dzieląc tak ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, jak i ocenę prawną zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Nie ma racji ubezpieczona formułując zarzut nieuzasadnionego nie zaliczenia do stażu w warunkach szczególnych okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego od 6 lutego 1983 r. do 14 maja 1983 r. w czasie trwania urlopu wychowawczego przypadającego w okresie od 24 maja 1981 r. do 31 sierpnia 1985 r. w trakcie zatrudnienia w Zespole (...) w K..

Przed przystąpieniem do dalszych rozważań, przypomnieć należy, że zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art. 184 ust. 2, w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania skarżonej przez ubezpieczoną decyzji organu rentowego, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z przepisu art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że ubezpieczonym będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. W myśl art. 32 ust. 1a pkt. 1 przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa..

Za dotychczasowe przepisy, o których mowa w art. 184 ust. 1 pkt. 1 ustawy, należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie poglądem, który Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę akceptuje, przewidziane w art. 184 cyt. wyżej ustawy prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym niż powszechnie przyjęty stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 cyt. ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób ścisły i gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. uzasadnienie uchwały z dnia 29 września 2005r., II UZP 10/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 21).

W związku z tym, istniejące w rozporządzeniu i art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej rozróżnienie między okresem składkowym i nieskładkowym (zatrudnienia) a okresem wykonywania pracy, nie powinno być znoszone w drodze wykładni, zaś wnioskodawcy są obowiązani wykazać, że praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (np. wyrok z dnia 15 grudnia 1997r., II UKN 417/97, OSNP 1998 Nr 21, poz. 638). Taka kwalifikacja faktycznego niewykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresie trwania zatrudnienia jest uzasadniona charakterem prawa do emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Prawo to stanowi bowiem, na co także szczegółowo zwrócił uwagę Sąd I instancji, konsekwencję szybszej utraty zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000r. K 18/99, OTK 2000 Nr 1, poz. 1). Wymóg okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze winien więc odnosić się do okresu faktycznego wykonywania takiej pracy, z pominięciem okresów wyłącznie formalnego pozostawania w zatrudnieniu, w których pracownik - zgodnie z treścią łączącego go z pracodawcą stosunku pracy - zajmuje stanowisko, z którym łączy się wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz w rzeczywistości pracy tej nie wykonuje, a tym samym nie jest narażony na uciążliwość związaną z warunkami lub charakterem pracy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd wedle którego, urlopu wychowawczego do okresu pracy w szczególnych warunkach się nie zalicza, uznać należy za utrwalony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2006r., I UK 338/05, LEX nr 375608, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2008r., I UK 1/08, LEX nr 829086, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2013r., I UK 561/12, LEX nr 1324260).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy nadmienić należy, że w świetle treści dostępnej dokumentacji pracowniczej nie ma podstaw do tego aby przyjąć inne założenia czy ustalenia niż to uczynił Sąd I instancji. Niekwestionowanym jest, że w okresie od 24 maja 1981 r. do 31 sierpnia 1985 r. wnioskodawczyni była na urlopie wychowawczym, z którego to urlopu korzystała po urodzeniu pierwszego dziecka. W trakcie urlopu wychowawczego wnioskodawczyni urodziła drugie dziecko. Zaznaczyć trzeba, że wskazywany przez ubezpieczoną okres pobierania świadczenia określonego jako „zasilek macierzyński” (pobieranego w okresie czasu od 6 lutego 1983 r. do 14 maja 1983 r.) dokładnie przypada w trakcie trwania urlopu wychowawczego. Okresy te wręcz się „zazębiają”, dlatego też, przy uwzględnieniu również stanowiska prezentowanego przez ubezpieczoną, zaakceptować należy stanowisko sądu pierwszej instancji, iż urlop wychowawczy był w ciągłości a sporny zasiłek macierzyński był pobierany w trakcie tegoż urlopu .

Wbrew twierdzeniom apelującej, okresu pobierania przez nią zasiłku macierzyńskiego w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego nie można uznać za okres niewykonywania pracy w rozumieniu art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej bowiem przepis ten dotyczy wyłącznie okresów niewykonywania pracy z powodu niezdolności do pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa, a brak jest podstaw do stwierdzenia, że pobierany przez ubezpieczoną w okresie czasu od 6 lutego 1983r. do 14 maja 1983 r. zasiłek faktycznie był zasiłkiem macierzyńskim jako takim.

W przedmiotowej sprawie, o czym Sąd I instancji w pisemnych motywach wyroku nie napisał, mamy bowiem do czynienia z urlopem wychowawczym uregulowanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w

sprawie urlopów wychowawczych (tekst jednolity Dz.U. z 1985, Nr 2, poz. 10, ze zm.). Przepis § 9 tego rozporządzenia (w brzmieniu obowiązującym do 16 sierpnia 1990 r.) stanowił, że „Pracownicy, która w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko lub przyjęła na wychowanie dziecko w wieku uprawniającym do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, zamiast zasiłku wychowawczego przysługuje zasiłek macierzyński na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Po wyczerpaniu zasiłku macierzyńskiego pracownicy przysługuje zasiłek wychowawczy na zasadach określonych w § 5-8, z tym że w razie zbiegu prawa do dwóch zasiłków wychowawczych wypłaca się zasiłek korzystniejszy”.

W objętym sporem okresie od 6 lutego 1983 r. do 14 maja 1983 r. wnioskodawczyni pobierała wobec tego zasiłek macierzyński przyznawany na zasadach zasiłku macierzyńskiego zamiast zasiłku wychowawczego, które to świadczenie jest jednak zupełnie innym świadczeniem niż zasiłek macierzyński przysługujący za okres urlopu macierzyńskiego. Zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn.: Dz. U. z 1975 r. Nr 34, poz. 188 z późn. zm.), w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 1987 r., świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa obejmowały: zasiłek chorobowy, zasiłek wyrównawczy, zasiłek porodowy, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy i zasiłek pogrzebowy. Pobierany przez ubezpieczoną zasiłek nie był świadczeniem z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa a jedynie świadczeniem przysługującym na prawach do tych świadczeń.

W tym zakresie uznać należało, że wywód Sądu I instancji nawiązujący do istoty okresu pracy podlegającej zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych odpowiada prawu. Tak bowiem okres urlopu wychowawczego jak i okres pobierania zasiłku macierzyńskiego pobieranego w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego bezwzględnie nie podlega zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych.

Wobec powyższego, już tylko ubocznie należy podkreślić, że dodatkowe uwzględnienie w stażu szczególnym okresów zwolnień lekarskich od 15 do 25 lipca 1992 roku oraz od 4 do 6 marca 1998 roku zwiększyło wprawdzie staż szczególny do 14 lat, 11 miesięcy i 17 dni ale to nadal, jak prawidłowo wskazał sąd pierwszej instancji, był staż krótszy niż wymagane co najmniej 15 lat. Trafnie też, sąd pierwszej instancji stwierdził, iż niespełnienie przesłanki stażu szczególnego, poza zakresem rozważań pozostawia, kwestię nierozwiązania stosunku pracy na datę decyzji organu oraz zmiany prawa na datę wyrokowania. Powyższe, nie uzasadnia potrzeby rozważania tej kwestii także na obecnym etapie rozpoznawania sprawy, wobec czego sąd drugiej instancji poprzestaje na stwierdzeniu, że akceptuje w tym zakresie stanowisko sądu pierwszej instancji.

Kierując się wskazaną argumentacją, nie podzielając zarzutów apelacyjnych i nie znajdując podstaw, które należało by uwzględnić z urzędu, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w sentencji.